

**UCHWAŁA NR XXX/214/16
RADY MIEJSKIEJ W BYCZYNIE**

z dnia 27 października 2016 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 446 z późn. zm.), art. 176 pkt. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2016 r., poz. 575), Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Byczyny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Byczynie

Adam Radom

Załącznik do Uchwały Nr XXX/214/16
Rady Miejskiej w Byczynie
z dnia 27 października 2016 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 – 2018

Spis treści

Wstęp	3
Diagnoza	3
<i>Pomoc społeczna</i>	3
<i>Edukacja</i>	4
<i>Wsparcie rodziny</i>	5
<i>Pieczna zastępcza</i>	6
<i>Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie Gminy Byczyna</i>	6
<i>Analiza SWOT</i>	6
<i>Podstawa prawna programu</i>	7
ZADANIA I REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY	8
<i>Dane dotyczące programu</i>	8
<i>Cele programu</i>	8
<i>Planowane działania</i>	9
<i>Planowane efekty realizacji programu</i>	10
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	10

Wstęp

Według definicji wskazanej w art. 16 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocyspolecznej (D. U. z 2016 r. poz. 930) rodzina określana jest jako „osoby spokrewnionelub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkująceigospodarujące”.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy też opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Przemoc w rodzinie, uzależnienia, niezaradność i niewystarczające umiejętności opiekuńczo – wychowawcze, zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe i zła sytuacja socjalno-bytowa to główne problemy dezorganizujące życie rodzinne.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie jako podstawowej komórce społecznej, przede wszystkim w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Diagnoza

Pomoc społeczna

Diagnoza dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczej i wychowawczej została dokonana w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Byczynie wg stanu na dzień 31.12.2015 r. Pod opieką Ośrodka Pomocy Społecznej w Byczynie znajduje się 333 rodzin z czego 161rodzin stanowią rodziny z dziećmi.

Tabela nr 1. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą OPS w Byczynie

		LICZBA RODZIN	
Rodziny ogółem		333	
Rodziny z dziećmi (ogółem)	W tym: rodziny niepełne	161	45
	W tym: rodziny wielodzietne		38

Źródło: Opracowanie własne OPS

Tabela nr 2. Rodziny objęte pomocą OPS w Byczynie z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie.

	LICZBA DZIECI W RODZINIE					
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 i więcej dzieci
LICZBA RODZIN	55	68	23	10	5	0

Źródło: Opracowanie własne OPS

Najczęstszymi powodami korzystania z systemu pomocy społecznej są w Gminie Byczyna ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Dodatkową formą pomocy są świadczenia rodzinne, świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego, świadczenia rodzicielskie i wychowawcze, dodatki mieszkaniowe i energetyczne.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania rodzinne takie, jak:

- Opolska Karta Rodziny i Seniora, która na dzień 31.12.2015 r. została wydana 23 rodzinom 2+ oraz Seniorom
- Karta Dużej Rodziny, która na dzień 31.12.2015 r. została wydana 19 rodzinom 3+

Powyższe Karty upoważniają każdego członka rodziny do szeregu zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu ofert handlowych, kulturalnych i rekreacyjnych.

Edukacja

Bardzo ważnym aspektem polityki rodzinnej jest edukacja. Na terenie Gminy Byczyna dzieci otrzymują wychowanie przedszkolne w 2 przedszkolach, 1 żłobku oraz w 4 szkołach podstawowych, 2 gimnazjach i Zespole Szkół Licealnych i Zawodowych.

Tabela nr 3. Uczniowie żłobka, przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na dzień 31.12.2015 r.

	Liczba dzieci
żłobek	15
przedszkola	210
szkoły podstawowe	512
gimnazja	245
szkoła ponadgimnazjalna	25

Źródło: Opracowanie własne OPS wg danych z placówek

Wsparcie rodziny

Od 2012 w nowej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zawarte zostały uregulowania prawne dotyczące wspierania rodziny. Ustawa ta określa w jednym akcie prawnym zarówno zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane.

Nową formą wsparcia w rodzinie jest **asystent rodziny**.

Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny pochodzenia i rodziny dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współdziałaniu rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny.

Odnotowano następujące problemy dominujące w rodzinach objętych wsparciem:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- nieumiejętność w gospodarowaniu środkami finansowymi,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie i ubóstwo,
- alkoholizm.

Spośród rodzin wspieranych przez asystenta 9 to rodziny pełne, w których opiekę nad dziećmi sprawowało oboje rodziców pozostających w związku małżeńskim – 6 oraz w konkubinacie – 3 oraz jedna samotna matka . Wśród objętych działaniami asystenta rodzin były 3 rodziny wielodzietne . Łącznie wsparciem objęto 27 dzieci w rodzinach korzystających ze wsparcia w postaci asystenta rodziny.

Poniższa tabela przedstawia ilość dzieci w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Tabela 4. Ilość dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych

0-3 lat pozostające w domu pod opieką	Powyżej 3-6 lat wiek przedszkolny	Powyżej 6-13 lat szkoła podstawowa	Powyżej 13-16 lat gimnazjum	Powyżej 16-18 lat dzieci realizujące obowiązek szkolny
4	1	15	4	3

Źródło: Opracowanie własne OPS Byczyna

W 4 rodzinach asystent zrealizował opracowany plan pomocy rodzinie pomagając rozwiązać zdiagnozowane problemy i zakończył działania, w kolejnych rodzinach rozwiązano część problemów, a czas ich realizacji został przedłużony na kolejne miesiące. Podejmowane działania powinny być ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza bowiem rozwiązania problemu rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem w takich przypadkach

konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu.

Pieczą zastępczą

W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub te prawa zostają im ograniczone, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną.

W ostatnich latach w Gminie Byczyna zarejestrowanych zostało 7 rodzin zastępczych spokrewnionych, jedna rodzina niezawodowa. W Domu Dziecka przebywa obecnie 5 dzieci, za które Gmina Byczyna ponosi częściową odpłatność.

Rodziny zastępcze oraz domy dziecka zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie, jednak pobyt w nich jest jedynie tymczasowy.

Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie Gminy Byczyna

Instytucje i organizacje realizujące zadania i działania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Kluczborska 4A/4, 46-220 Byczyna
2. Posterunek Policji, ul. Moniuszki 4, 46-220 Byczyna
3. Punkt Konsultacyjny, ul. Moniuszki 4, 46-220 Byczyna
4. NZOZ Zaklika, ul. Dworcowa 4, 46-220 Byczyna
5. NZOZ Remedium, ul. Moniuszki 4, 46-220 Byczyna
6. NZOZ Gulewicz, ul. Moniuszki 4/6, 46-220 Byczyna
7. PSP Byczyna, ul. Poznańska 6, 46-220 Byczyna
8. PSP Roszkowice, Roszkowice 88, 46-220 Byczyna
9. PSP Biskupice, Biskupice 22, 46-220 Byczyna
10. PSP Kostów, Kostów 10, 46-220 Byczyna
11. Zespół Szkół Gimnazjalnych, Licealnych i Zawodowych, ul. Borkowska 3, 46-220 Byczyna
12. Gimnazjum Kostów, Kostów 10, 46-220 Byczyna
13. Publiczne Przedszkole, ul. Stawowa 14, 46-220 Byczyna
  - a) Oddział zamiejscowy Nasale 47
  - b) Oddział zamiejscowy Dobiercice, ul. Sienkiewicza 3A
14. Przedszkole Mysia Wieża, ul. Dworcowa 7, 46-220 Byczyna
15. OHP, Polanowice 92, 46-220 Byczyna
16. Stowarzyszenie Popierania Zaradności Życiowej i Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Pomocy Wzajemnej, Polanowice 94, 46-220 Byczyna

Analiza SWOT

W celu opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2019 dokonano analizy SWOT (polega ona na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy: słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia).

Szczegóły analizy przedstawiono w poniższej tabeli.

WSPARCIE RODZINY NA TERENIE GMINY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

<ul style="list-style-type: none"> - poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, - doświadczenie i wiedza we wsparciu rodziny pracowników OPS, odpowiedzialnych za realizację wsparcia, - znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników OPS, - zapewnienie kadry OPS szkoleń - zatrudnianie Asystenta Rodziny pozwalające na poprawę stanu emocjonalnego, zwiększenie kompetencji społecznych i rodzicielskich oraz nabycie umiejętności rozwiązywania problemów przez rodzinę, - działalność na rzecz rodzin instytucji oraz placówek oświatowych - otwartość na współpracę, - realizacja rządowego programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” finansującego dożywianie dzieci w szkołach, - budowa i modernizacja świetlic środowiskowych na wsiach, - budowa nowoczesnych boisk i sal gimnastycznych, - dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Konsultacyjnym - dostęp do atrakcyjnej, bezpłatnej oferty wsparcia i organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w Ośrodku Kultury, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak ośrodków wsparcia dziennego, - brak zaplecza technicznego do realizacji form wsparcia (brak pomieszczeń, wyposażenia), - brak środków na poszerzenie oferty wsparcia rodziny, - obciążenie pracowników OPS dodatkowymi zadaniami, - małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie, - niedostateczna ilość bezpłatnych zajęć w placówkach kulturalnych dla najuboższych, - rosnące potrzeby w zakresie poradnictwa rodzinnego, wsparcia środowiskowego, które niosą zaspokajane
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina, - wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny, - wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia - możliwość pozyskania środków zewnętrznych, - możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi, - zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wsparcia opiekuńczo-wychowawczego dla rodziców – mniejsze szanse rozwojowe dzieci, - wzrost kosztów utrzymania rodziny, - wypalenie zawodowe pracowników, - stereotypowe myślenie odbiorców wsparcia dziennego dotyczące OPS-u, jako instytucji udzielającej jedynie wsparcia finansowego, - zagrażające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez młodzież i dzieci

Dokonana analiza pozwoliła wyznaczyć kierunki działań na kolejne lata realizacji Programu.

Podstawa prawna programu

– Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016, poz. 575),

– Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r.

poz. 1390),

– Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.),

– Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.),

– Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 poz. 930).

ZADANIA I REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Dane dotyczące programu

Miejsce realizacji programu	Gmina Byczyna
Czas realizacji programu	Lata 2016-2018
Adresaci programu	Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych
Koordinator programu	Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie
Realizatorzy/Partnerzy programu	Urząd Miejski w Byczynie
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	Posterunek Policji w Byczynie
	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kluczborku
	Powiatowy Urząd Pracy w Kluczborku
	Placówki oświatowe
	Parafie Rzymskokatolickie
	Służba zdrowia
	Lokalne media
	Rady sołeckie
	Kuratorzy zawodowi i społeczni
Źródła finansowania	Lokalni przedsiębiorcy
	Środki samorządu gminy
	Środki partnerów współrealizujących Program
	Budżet państwa
	Środki z innych źródeł zewnętrznych

Cele programu

CEL GŁÓWNY: Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Wspieranie rodziny w wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin

Planowane działania

L.p.	Nazwa działania	Okres realizacji	Jednostka realizująca	Mierniki	Źródła finansowania
1.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, rodzinnego)	2016-2018	Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie, Punkt Konsultacyjny w Byczynie	Liczba udzielonych porad (szt.) Liczba konsultacji (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
2.	Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne	2016-2018	Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie	Liczba rodzin korzystających z usług (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
3.	Organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację – grupy wsparcia/ grupy samopomocowe	2016-2018	Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Liczba spotkań (szt.) Liczba grup wsparcia (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
4.	Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	2016-2018	Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie	Liczba wspieranych rodzin (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
5.	Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	2016-2018	Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie	Liczba wspieranych rodzin (szt.) Liczba zatrudnionych asystentów (os.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
6.	Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	2016-2018	Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (os.) Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej (os.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne
7.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	2016-2018	Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie, organizacje pozarządowe	Liczba rodzin objętych pomocą (szt.)	Środki własne realizatorów, środki zewnętrzne

Planowane efekty realizacji programu

1. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
3. Wzrost poziomu zaspokajania potrzeb dzieci i rodzin w zakresie opieki i wychowania.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Byczynie. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Burmistrza Byczyny w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Byczynie rocznego sprawozdania z realizacji Programu oraz potrzeb związanych z jego realizacją.